

Становище

за участие в конкурс за придобиване на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език) в Катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“, ФКНФ, СУ „Климент Охридски“, обявен в Държавен вестник, бр. 96 от 17. 11. 2023 г.

с кандидат гл. ас. д-р Цветанка Цолова Дилкова

Изготвил становището:

доц. д-р Елена Славчева Савова,

п. н. 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по немски език)

Катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“,

ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“

Документацията, представена от кандидатката гл. ас. д-р Цветанка Дилкова за участие в конкурса за „доцент“ в п. н. 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език), удостоверява изпълнение на националните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ (Приложение към чл. 1а, ал. 1 на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България) и на изискванията на Правилника за условията и реда на придобиване на Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

За участие в конкурса са представени 16 публикации – хабилитационен труд - монография, публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, както и статии в научни сборници и списания.

Монографията „Лингвокултурологичният аспект в съвременните учебници по английски език“, издадена от УИ „Св. Климент Охридски“ (2023 г.), дава принос в

развитието на лингвокултурологията – научна парадигма, която изхожда от единството между език, материална и духовна култура и езикова личност и предполага обогатяващото развиване на това единство в часовете по чужд език. Авторката се основава на една от специфичните цели на чуждоезиковото обучение в общообразователната и профилираната подготовка, а именно насърчаване на учещите да осмислят собствената национална идентичност в условия на езиково и културно многообразие (Наредба 5 от 2016 г., Приложение 2), както и на необходимостта, при развиване на уменията за общуване, да се дава възможност на учещите да описват своята самобитна култура на изучавания език пред другоезични събеседници. На този фон тя насочва фокуса на изследването върху третирането на лингвокултурни феномени при развиване на общата – лингвокултурна компетентност на българските ученици. За тази цел анализира три учебни системи, одобрени от МОН за използване в осми и девети клас на българското училище. Монографията е прегледно и логично структурирана. Чрез диахронен преглед авторката показва развоя на английския език на фона на историческите и социални процеси в англоезичните страни, както и съвременното значение на английския език като роден, като *lingua franca* и като глобален език. Доказва, че развиването на културната компетентност следва да подготвя учещите за общуване в културно многообразна среда, излизаща извън „вътрешния кръг“ на тези, които говорят английски език като роден. На тази основа разглежда видовете преподаване на английски език за различни цели. Откроява мястото на лингвокултурологичното образование в това обучение. Извежда основни категории, на които се основава лингвокултурологичният подход (между които особен интерес, наред с познатите „реалии“, представлява „лингвокултуремата“). Очертава теоретична рамка, както и критерии за анализ на учебните системи с фокус върху лингвокултурологичния аспект и неговата роля за развиване на езиковата личност. Анализът стъпва върху споменатите теоретични основи и върху ясни критерии - количественото присъствие на културноспецифична информация (за изходната култура и за културата на държавите, чийто език се изучава), лингвокултурните теми и интегрирането им в изграждане на езикови знания и развиване на речеви умения. Установява необходимост от по-засилено дидактическо експлоатиране на лингвокултурния материал, свързан с България, и дава предложения за разгръщането му в учебните материали. Доказва дидактическите ползи от лингвокултурния подход при развиване на комуникативната компетентност на езиковата

личност, във взаимодействие с изграждащата се около нея индивидуална и колективна картина на света. Разработката демонстрира компетентността на авторката по отношение на лингвостранознанието на англоезичните страни, на историята на английския език, на социолингвистиката, на съвременните похвати и тенденции в методиката на чуждоезиковото обучение, както и добро познаване и използване на нормативните документи, регулиращи чуждоезиковото обучение в системата на българското общо образование. Монографията дава принос и към преосмисляне на межкултурната парадигма, както и повод за нов поглед към познатите теоретични модели на межкултурна компетентност и описанията в Общата европейска езикова рамка на „межкултурно съзнание“, „межкултурни умения“, „социокултурна компетентност“ (2001 г.) и на уменията за боравене с „многокултурен репертоар“ (включително за културна саморефлексия) (2018 г.). Тя открива възможности за по-нататъшни изследвания във връзка с развиване на споменатите умения.

Книгата „Стратегии за учене при превод в обучението по английски език за химикотехнологични специалности – методически проекции“ (УИ „Св. Климент Охридски“, 2023 г.) дава принос в проучването на връзката между автономността и стратегическата компетентност на студенти в химикотехнологически специалности, от една страна, и ролята на превода в тяхното обучение по английски език, от друга. Изследването показва наличие на много добра теоретична компетентност и на умения за организиране, провеждане и оценяване на педагогически експеримент, включително за извличане и интерпретиране на данни за трудно достъпен за наблюдения и обобщения феномен, каквото е стратегическото поведение на учещите чужд език.

Представените статии са публикувани в престижни научни сборници или поредици, като издания на СУ „Св. Климент Охридски“, списание „i-Продължаващо обучение“ и сп. „Филология“. Те разширяват и задълбочават аспекти от проблемите, разгледани в цитираните монографии. Към един кръг от проблеми спадат, например приликите и разликите при усвояването на роден, на втори и на чужд език, междуезиковите релации, интерлингвалният трансфер, познавателните процеси при превода, положителната роля на родния език и превода при овладяването на една обща, многоезична, комуникативна компетентност. Налице са и публикации с практически приложими идеи в помощ на учителите по чужд език. Такава е, например, статията, посветена на функциите на

диктовката и разнообразните техники за нейното прилагане. В редица публикации се разглеждат актуални лингводидактически теми, като интегрираното изучаване на чужд език и предметно съдържание (CLIL) и диференцираното обучение. Познавателна стойност имат статиите, посветени на обвързаното с общественоисторически и културни процеси развитие на английския език и на неговата съвременна роля като глобален език. Някои текстове обръщат внимание върху необходимостта от лингвокултурологично обучение и неговата реализация чрез учебните системи, използвани в българското училище. В тази област авторката установява не само положително развитие, но и необходимост от подобрене и предлага конструктивни решения.

На основата на представените публикации могат да бъдат изведени следните научни приноси на кандидатката:

1. Обогатени са теоретичното познание и методическите идеи в областта на лингводидактологията и лингвокултурологията.
2. Представени са възможностите на учебни системи по английски език на ниво А1 и А2, използвани в средната степен на българското образование, за развиване на лингвокултурна компетентност, дадени са практически полезни препоръки за разширяване на тези възможности.
3. Обогатено е теоретичното познание в областта на стратегическата компетентност при учене и общуване на английски език за специални цели.
4. Показани са основания и методически възможности за ефективно използване на родния език и превода в обучението по английски език за специални цели.
5. Предложен е успешно изпробван модел за обучение, който да оптимизира когнитивната и метакогнитивната активност на студенти, изучаващи английски език за специални цели (в химикотехнологичните специалности).

Академичната активност на гл. ас. д-р Цветанка Дилкова е засвидетелствана чрез редица участия на конференции на нехабилитираните преподаватели към Факултета по класически и нови филологии и на Юбилейски научни форуми на Катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“ и на Катедра „Тюркология“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

Влиянието на научните трудове на кандидатката личи от значителния брой цитирания в научни публикации.

Гл. ас. д-р Цветанка Дилкова има богат преподавателски опит и необходимата аудиторна и извънаудиторна заетост, включваща лекции по методика на обучението по английски език, хоспитиране, текуща практика и стаж. Притежава и много добър административен опит. Познавам я като много коректен, компетентен, деликатен и отзивчив колега.

Представените научни и професионални качества на гл. ас. д-р Цветанка Дилкова ми дават основание да подкрепя нейната кандидатура за придобиване на научното звание „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език).

София, 18. 03. 2024 г.

Доц. д-р Елена Савова